

Ogólnopolska akcja

„SZKOŁA Z KLASĄ”

a doskonalenie jakości pracy

Anna Otłowska

Coraz więcej szkół stara się o zaświadczenia i certyfikaty potwierdzające wysoki poziom nauczania i kompetencji zatrudnionej kadry. W obliczu niżu demograficznego wizerunek szkoły to rzecz priorytetowa. Jedną z pierwszych ogólnopolskich akcji umożliwiających uzyskanie certyfikatu jakości była „Szkoła z klasą”. Główni organizatorzy akcji to: Agora S.A., wydawca „Gazety Wyborczej” oraz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Honorowy patronat sprawował Prezydent Rzeczypospolitej.

W roku szkolnym 2003/2004 moja szkoła – Gimnazjum nr 3 w Ciechanowie – przystąpiła do tego programu. Zadaniem szkoły było wykonanie sześciu, z trzydziestu, przygotowanych przez organizatorów zadań. Żeby zdobyć miano SZKOŁY Z KLASĄ, trzeba było wykonać szereg przedsięwzięć, które najczęściej opierały się na działaniach długofalowych. W ich realizację włączali się nauczyciele, uczniowie oraz ich rodzice. Podczas ubiegania się naszego gimnazjum o certyfikat pracowałam aktywnie w trzech zespołach zadaniowych:

- a) zadanie 1D – „Lepiej przygotować do egzaminów”,
- b) zadanie 4D – „Nasza mała i wielka Ojczyzna”,
- c) zadanie 5E – „Szkoła bez nałogów”.

„Lepiej przygotować do egzaminów”

Wybór realizacji zadania 1D został podyktowany analizą wyników egza-

minu gimnazjalnego w poprzednim roku szkolnym. Okazało się, że spośród 10 badanych klas trzecich aż cztery uzyskały zdecydowanie słabe wyniki w zakresie przedstawiania argumentów w tworzonym tekście i poprawności ortograficznej oraz interpunkcyjnej prac. Wszyscy poloniści, tworzący zespół zadaniowy, zdecydowali, że uczniowie będą szczególnie doskonalić te umiejętności, które na egzaminie wypadły naj słabiej. Ponadto, osoby z określonymi przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną dysfunkcjami zostały zmobilizowane do obowiązkowego uczestnictwa w zajęciach wyrównawczych z języka polskiego. Cel naszych działań został jasno sprecyzowany w nazwie zadania – pragnęliśmy poprawić wyniki zeszłorocznych egzaminów.

Doskonając wymienione wyżej umiejętności, zwiększyliśmy liczbę lekcji prowadzonych aktywizującymi metodami nauczania. Nawet młodzi nauczyciele stosowali chętnie technikę pracy grupowej, często wykorzystywali dramę lub przynajmniej jej elementy. Chodziło o to, żeby uczniowie uczyli się sztuki dyskusowania, formułowali argumenty „za” i „przeciw”, wysnuwali ciekawe wnioski, zgłaszali wątpliwości i sami je rozwiązywali. Ta metoda sprawdza się szczególnie przy ocenie postaci dynamicznych, kontrowersyjnych, np. Jacka Soplicy czy Willego Sonnenbrucha.

Często wykorzystywaną metodą stało się popularne drzewko decyzyjne. Metoda ta uczy przewidywania skutków dokonanych wyborów, ponadto służy rozwijaniu umiejętności podejmowania decyzji, zachęca do współpracy, do dyskusji, wnioskowania i uzasadniania.

Żeby doskonalić umiejętność pisania rozprawki, wprowadzaliśmy różnorodne ćwiczenia wprowadzające, utrwalające i doskonalące tę czynność. Zwykle wymagały one twórczego myślenia, pracy zespołowej, wyciągania wniosków. Sama zwiększyłam też liczbę zadawanych prac domowych, których tematem była wypowiedź stylistyczna w formie rozprawki. Najlepsze wypracowania zostały przez nas – polonistów zebrane w specjalnym albumie: *„I ty możesz napisać ciekawe wypracowanie”*, który następnie wzbogacił zbiory biblioteczne i do dziś jest cenną pomocą dla nauczyciela, gdy chce on np. zaprezentować wzorcową pracę.

Błędy uczniowskie występujące w różnych formach wypowiedzi pisemnych to bolączka spędzająca wszystkim polonistom sen z powiek. Zainteresowaliśmy tym problemem pozostałych nauczycieli, także specjalistów od przedmiotów innych niż humanistyczne. Wspólnie, na posiedzeniu rady pedagogicznej, powzięliśmy decyzję, że poprawność wypow-

wiedzi będzie miała wpływ na ocenę ze wszystkich przedmiotów.

Sama postanowiłam, o ile to możliwe, zwiększyć liczbę godzin poświęconych na utrwalanie umiejętności ortograficznych i interpunkcyjnych. Łączyłam ćwiczenia w mówieniu i pisaniu z utrwalaniem zasad pisowni polskiej. Niektórym uczniom (mającym kłopoty ze znajomością reguł ortograficznych i poprawną pisownią) zaproponowałam metodę indywidualnej ewidencji wyrazów, w których popełniają błędy. Taką ewidencję prowadzili w specjalnych zeszytach (słowniczkach) wg odpowiednio skonstruowanego wzoru tabeli:

Lp.	Miejsce błędu (przedmiot)	Wyrazy błędnie napisane (w wersji poprawnej)	Reguły ortograficzne	Przykłady użycia wyrazów w kontekście
1.	historia	Napoleon	Nazwiska, imiona, inne nazwy własne pisze się wielką literą	Wojny Napoleona...

Ta metoda uaktywnia uczniów, którzy chcą walczyć z błędami, ponadto umożliwia ciągłość obserwacji, a przy tym nie zakłóca toku lekcji. Wymaga, co prawda, od nauczyciela rzetelności i indywidualnego podejścia do swych uczniów, ale za to unaocznia poziom braków poszczególnych jednostek i czynione przez nich postępy. Co dwa tygodnie, sprawdzając efekty swoich działań, poloniści przeprowadzali minidyktanda dotyczące utrwalonej reguły ortograficznej i dokonywali ich korekty. Głośno analizowali też prace pisemne domowe i klasowe, poprawiając błędy stylistyczne i ortograficzne uczniów. Śmiało mogą dziś powiedzieć, że sprawdziłam skuteczność wykorzystywanych przeze mnie metod i form pracy, a uczniowie poznali zakres swych braków, zdobyli gruntowną wiedzę na temat zasad komponowania prac pisemnych. Posiedli też świadomość potrzeby poprawnego mówienia i pisania. Zostali, w większości, pozytywnie zmotywani do walki ze swoimi brakami w dziedzinie stylu wypowiedzi i ortografii oraz interpunkcji. Zwińczeniem ich całorocznej,

wyższej pracy był przeprowadzony ogólnoszkolny konkurs o tytuł MI-STRZA ORTOGRAFII, w którym każdy mógł się sprawdzić. Zastosowane przez nas działania przyczyniły się skutecznie do zlikwidowania braków programowych naszych wychowanków, bo wyniki egzaminu końcowego okazały się lepsze niż egzaminu próbnego.

Dobre, sprawdzone pomysły wykorzystujemy w kolejnych latach pracy.

Ponadto, przygotowanie uczniów naszej szkoły do egzaminu gimnazjalnego jest zadaniem priorytetowym w każdym roku szkolnym.

„Nasza mała i wielka Ojczyzna”

Zespół pracujący nad realizacją zadania 4D rozpoczął swą działalność od przeprowadzenia ankiety na temat patriotyzmu wśród 100 losowo wybranych uczniów. Jej wyniki nie były zadowalające. Jako członek grupy zadaniowej i wychowawca zaczęłam swą pracę od przeprowadzenia lekcji wychowawczej dotyczącej patriotyzmu, w trakcie której wspólnie z uczniami zebraliśmy pomysły na sposób kształtowania postawy patriotycznej we współczesnej szkole. Uczniowie zaproponowali m.in.: zorganizowanie klasowej debaty poświęconej patriotyzmowi, przeprowadzenie konkursu na klasowe gazetki ściennie o wymowie patriotycznej, zorganizowanie wyjść klasowych do lokalnych muzeów itp. Niektóre z propozycji były realizowane w naszej szkole już wcześniej.

Warto podkreślić, że początek naszego zadania zbiegł się z rozpoczęciem programu MOJA POLSKA opracowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Pracowałam przy realizacji drugiego etapu tego przedsięwzięcia, tzn. konkursu na pomysłowe wykonanie gazetki patriotycznej o naszym kraju. Każda klasa miała trzy tygodnie na wykonanie zadania, wszystkie klasy wzięły w nim udział. Gazetki eksponowały symbole narodowe, sławnych rodaków, promowały interesujące turystycznie regiony naszego kraju itp. Niektóre z prac zawierały hasła promujące Polskę, np. „*Nasza flaga biel i czerwień, Polska nie istnieje bez niej*” czy „*Nadzieja Polski w nas, wykorzystaj swój czas*”. Oceniając pracę uczniów, brałam pod uwagę pomysłowość wykonania, dobór prezentowanych treści i estetykę gazetek.

Następnym zadaniem było przeprowadzenie szkolnego konkursu poezji patriotycznej. Każdy z uczestników mógł wybrać dowolny utwór poetycki prezentujący treści patriotyczne. Konkurs cieszył się dużym powodzeniem. Przystąpiło do niego aż 25 uczestników. Poziom prezentacji oceniam wysoko. Repertuar był zróżnicowany, uatrakcyjnieniu recytacji służył podkład dźwiękowy, bądź odpowiednio dobrany rekwizyt. Jury oceniające uczniów miało spory problem z wyłonieniem zwycięzcy.

Włączenie się w zadania propagujące patriotyzm uświadomiło nam, że w atrakcyjny sposób można skutecznie wpływać na rozwój świadomości narodowej uczniów. Poznali oni lepiej historię swojego kraju i najbliższej okolicy. Uświadomili sobie więź z regionem i państwem, odkryli wagę patriotyzmu i rolę rodzimej tradycji, która wyróżnia nas od innych nacji.

W szkole położyliśmy większy niż dotychczas nacisk na propagowanie treści patriotycznych, zobowiązując się do cyklicznego przeprowadzania dyskusji lub innych zajęć mających na celu rozbudzenie świadomości narodowej wśród naszych wychowanków. Każdy wychowawca wpisał te treści do swojego planu pracy.

„Szkoła bez nałogów”

Kolejnym przedsięwzięciem, nad realizacją którego pracowałam, było zadanie 5E związane z profilaktyką zagrożeń.

Zjawisko nałogów jest bardzo często spotykane wśród młodzieży, która szuka w ten sposób metody na ciekawe doznania czy ucieczkę przed problemami. Realizacja zadania uzupełniała inne przedsięwzięcia wynikające z Programu Profilaktycznego Szkoły. Każdy wychowawca zaczął od sporządzenia listy oczekiwania, zebranych od uczniów i ich rodziców w sferze profilaktyki uzależnień.

Wśród pomysłów wystąpiły następujące propozycje:

- zatrudnienie w szkole psychologa,
- wdrażanie różnorodnych programów profilaktycznych,
- organizowanie spotkań z osobami, które wyszły z uzależnień,
- organizowanie spotkań ze specjalistami w dziedzinie profilaktyki uzależnień,
- projekcja filmów profilaktycznych na godzinach wychowawczych,
- zatrudnienie pracowników ochrony i inne.

Żeby uświadomić uczniom, jakie zagrożenia wynikają z uzależnień, zespół zadaniowy wybrał przedsięwzięcie polegające na opracowaniu deklaracji pod hasłem NASZA SZKOŁA BEZ NAŁOGÓW. Zostałam koordynatorem tego zadania. Poloniści przeprowadzili lekcję na temat *Deklaracja jako forma wypowiedzi*. Pozwoliło to zapoznać gimnazjalistów z tą formą wypowiedzi oraz jej przeznaczeniem. Kolejnym krokiem było wspólne redagowanie przez poszczególne klasy tekstu deklaracji *Nasza szkoła bez nałogów*. Tym sposobem każdy uczeń miał możliwość wypowiedzenia się na temat uzależnień, mógł też jasno określić swoje oczekiwania wobec szkoły w zakresie bezpieczeństwa. Sporządzone teksty deklaracji zostały przeze mnie zebrane i wspólnie z przedstawicielami Samorządu Uczniowskiego wyselekcjonowaliśmy najlepsze. Potem, opierając się na wybranych pracach, dokonaliśmy redakcji treści deklaracji ogólnoszkolnej. Ujednolicony tekst dokumentu przekazałam wychowawcom, którzy zapoznali swoje klasy z jego treścią, prowokując tym samym uczniów do rozmowy o uzależnieniach. Dodatkowo, z treścią deklaracji zostali zapoznani rodzice podczas semestralnych

wywiadówek. Aby tekst deklaracji dotarł do wszystkich, zleciłam wykonanie okazałych rozmiarów plakatów, które członkowie SU wywiesili w gablocie na I i II piętrze szkoły. Zaangażowałam też do pomocy, w przeprowadzeniu programu profilaktycznego, ojca ucznia z mojej klasy, terapeuty w Centrum Profilaktyki Uzależnień. Zgodził się on zorganizować zajęcia dla wszystkich klas III naszej szkoły. Program nosił nazwę „Autobus donikąd”. Dostarczył uczniom wiedzy na temat uzależnień, pokazał cały proces uzależnienia, ze szczególnym uwzględnieniem skutków zdrowotnych i społecznych, jakie za sobą niesie. Zajęcia ogromnie zainteresowały uczestników, gdyż były prowadzone metodami aktywnymi, z wykorzystaniem zabaw integracyjnych. Prowadzący umiejętnie zachęcał młodych ludzi do poszukiwania konstruktywnych sposobów wyrażania swych emocji, rozbudzał ich wrażliwość na drugiego człowieka.

Jako przewodnicząca bloku wychowawców zajęłam się też na jednym z zebrań opracowaniem, wspólnie z wychowawcami klas III, sposobów postępowania w razie pojawienia się problemu używek w czasie wycieczek szkolnych. Ustaliliśmy wspólnie, że wychowawca przeprowadza przed wyjazdem pogadankę z uczniami, w trakcie której uwarściwia ich na niebezpieczeństwa i konsekwencje wynikające z picia alkoholu, palenia papierosów itp. oraz zawiera z nimi kontrakt dotyczący norm zachowania. W przypadku złamania kontraktu, wychowawca ma prawo obniżyć ocenę z zachowania, nie wziąć ucznia na następną wycieczkę oraz o spożywaniu alkoholu i paleniu papierosów informuje rodziców. Jeżeli problem dotyczy większej grupy uczniów, organizuje nadzwyczajne spotkanie z rodzicami.

Zdobyta w trakcie realizacji tego zadania wiedza o problemie uzależnień obecnym także w naszej szkole pozwoliła na opracowanie, w przyszłości, różnorodnych i oby coraz skuteczniejszych sposobów walki z nałogami wśród młodzieży.

Udział w programie „Szkoła z klasą” oceniamy pozytywnie. Nasze gimnazjum

zdobyło prestiżowy tytuł, który świadczy o wykorzystywaniu w tej placówce nowatorskich rozwiązań dydaktycznych, dbaniu o potrzeby uczniów, poszanowaniu ich praw, ale i nakładaniu obowiązków, które się sukcesywnie egzekwuje.

Chociaż od zdobycia tytułu „Szkoły z klasą” minęły dwa lata, to naszej pracy nadal towarzyszy twórczy zapał i chęć doskonalenia tego, co już zostało zrobione. Pozostała w nas chęć do podejmowania ciekawych wyzwań, zainteresowanie innowacyjnymi metodami pracy, umiejętność poszukiwania partnerów do współpracy, choćby fundacji czy wydawnictw. Realizacja kolejnych zadań akcji okazała się doskonałą mobilizacją wszystkich nauczycieli do sumiennej pracy, dokonaliśmy diagnozy edukacyjnej w zakresie braków uczniów, ale również czynionych przez nich postępów.

Wypracowane sposoby na sukces są doskonałe i co roku wdrażane do realizacji, ponadto zadania w projekcie „Szkoła z klasą” zostały tak dobrane, żeby kandydująca do tytułu szkoła wykazała się na różnorodnych polach: dydaktycznym, wychowawczym, opiekuńczym. To procentuje do dziś, bo aktywność nauczycieli jest widoczna w każdej z wymienionych sfer.

Podsumowując, udział w akcji wymagał ogromnego wkładu pracy, sumienności w wykonywaniu zaplanowanych zadań, zaangażowania wszystkich podmiotów szkoły. Zadania były tak pomyślane, że ich wykonanie wpływało na podniesienie jakości pracy szkoły poprzez: mobilizację grona pedagogicznego do bardziej efektywnej pracy, uczniów do aktywnej działalności na rzecz gimnazjum lub społeczności lokalnej, rodziców do ożywionej współpracy ze szkołą i zainteresowania jej problemami. ■

**Autorka jest nauczycielką
języka polskiego
w Gimnazjum nr 3
w Ciechanowie.**